

UNITÁRIUS ÉLET

XII. EVFOLYAM, 4. SZÁM

1958. ÁPRILIS HÓ

A Szabadelvű Keresztények és a Vallásos Szabadság Nemzetközi Szövetségének XVI-ik kongresszusa

1958. augusztus 9—13. napjain tartja XVI-ik kongresszusát a Szabadelvű Keresztények és a Vallásos Szabadság Nemzetközi Szövetsége az Egyesült Államokbeli Chicagóban. A kongresszus célja olyan megkapó és közérdekű, hogy részletes tájékoztatást adunk róla unitárius híveinknek és mindazoknak, akik a vallásszabadság elvének a tiszteletében élnek, noha forma szerint valamelyik más egyháznak vagy hitfelekezethez tartoznak.

A chicagói kongresszus a nagy világvallások képviselőit akarja egybegyűjteni és a testvéri találkozás, már önmagában sokatmondó, keretében megszólaltatni annak a nagy kérdésnek a jegyében, amely a kongresszus programját jelöli és amely így hangzik: **A világvallások orvosolni tudják-e a világ jelenlegi betegségeit?** vagy így is fogalmazhatnók: **Ki tudja-e elégíteni a világvallások a világ jelenlegi szükségleteit?**

Még elmélyültebbé és súlyosabbá teszi ezt a kérdést s magát a kongresszust is, ha tudjuk, hogy dísznökei között első helyen dr. Albert Schweitzer nevét olvashatjuk. Európai és amerikai protektorai között pedig olyan nevekkel találkozunk, mint pl. a világhírű Heiler professzor, van Holk professzor, Salvador de Madariaga a nagy asztrofizikus, dr. Stratton, vagy Werner és Wunsch világhírű tudósok, vagy dr. Wiarda, a hágai Nemzetközi Bíróság tagja, dr. Amiya Chakravarti, Ghandinak és Rabbindranath Tagorenak egykori munkatársa, Fosdick, Amerika legnagyobb és legnépszerűbb egyházi szónoka, Adlai E. Steevenson, Eisenhower volt ellenjelöltje és sokan mások a tudománynak, az egyházi életnek, a művészetnek, vagy a politikai és gazdasági életnek nagynevű képviselői közül. A kongresszus fő témáját öt nagy világvallás reprezentánsa fogja különböző szempontok alapján tárgyalni. Az öt előadó a következő:

Chan Htoon, a burmai legfelsőbb bíróság bírása, a buddhisták világszervezetének egyik elnöke.

Dr. Solomon B. Freehof rabbi, Londonban született s éveken át az amerikai Hebrew College professzora volt. Ma a pittsburghi gyülekezett papja, a szabadelvű judaizmus egyik jeles képviselője.

Wilhelm Pauck professzor, tanulmányait a berlini egyetemen végezte 1939 óta a chicagói. 1954 óta a new-yorki protestáns teológiai fakultáson az egyháztörténelem professzora. Egyik ismert munkája az 1949-ben megjelent „Reformáció és protestáns liberálisizmus”. Előadásában a kereszténység nézőpontjából fogja megközelíteni a főtémát.

Sir Muhammed Zafrulla Khan, a mohamedánizmus képviselője. Éveken át parlamenti képviselő volt, majd 1947—1954. között Pakisztán külügyminisztere. Lemondása óta a hágai nemzetközi bíróság tagja.

Dr. Kalidas Nag a hinduizmus szempontjait fogja megszólaltatni. Éveken át a kalkuttai egyetemen az

indiai történelem professzora volt, ma a Delhi-i nevelésügyi minisztérium kulturális kapcsolatokat ápoló tanácsának a tagja. Az öt világrész különböző egyetemein, mint vendégelőadó működött. Tagja az indiai unitárius szellemű Brahma Samaj egyháznak.

Dr. Miroslav Novak, a Csehszlovák Egyház prágai püspöke. A hozzánk legközelebb eső európai szabadelvű kereszténységnek olyan képviselőjéről van szó, aki a testvéri csehszlovák nép fia, nekünk pedig régi barátunk. Az ő véleménye is kifejezésre fog jutni ezen a kongresszuson.

A kongresszus különböző utakat akar feltárni, amelyeken járva, a mai világ embere a maga legnagyobb szükségére, betegségének különböző válfajaira a gyógyírt megtalálhatja a nagy világvallások etika és vallási tanításainak segítségével. Különösen nagy hangsúly esik a kölcsönös megértésre, a szimpátiára, az egymással szembeni elismerésre és a tevékeny együttműködés szellemére a különböző vallások között.

Egyházunk küldöttei **Pethő István** püspöki helynök és **Ferencz József** főgondnok személyében április 12-én elutaztak Budapestről, hogy **Londonba** érkezve résztvegyenek az angol unitáriusok évi nagygyűlésén, melynek keretében a Nemzetközi Szabadelvű Kereszténység életének időszerű kérdései is megvitatásra kerülnek a hágai világszövetségi titkárság és más külföldi unitárius és szabadelvű keresztény egyházak jelenlévő illetékes képviselőivel. Ezek a tanácskozások elsősorban a chicagói kongresszus feladatai köré csoportosulnak és ezért örvendezünk afelett, hogy ennek a nagyjelentőségű kongresszusnak már az előkészítő munkálataiban is résztvehetünk és képviselhetjük azt a szellemet és ama meggyőződésünket, amelynek a kongresszuson is hangot kívánunk adni, miszerint küzdenünk és harcolnunk kell a világnak valamennyi egyháza és vallásos közössége keretében a népek testvérieségéért, a különböző társadalmi rendszerek békés egymásmellett éléséért, a háború veszedelmének kiküszöböléséért, a tömegpusztító fegyverek eltiltása által, a jézusi Isten- és emberszeretetnek érvényre juttatásáért, az általános humanitás győzelméért, a munka diadaláért, a kenyér biztonságáért és az otthonok nyugalmáért. Örvendezünk afelett is, hogy ez az általunk képviselt szellemiség megértésre talál a vallási szabadság és a szabadelvű kereszténység egész táborában. Ennek bizonyosságát látjuk abban is, hogy a chicagói kongresszusra Egyházunkunk képviselőjét is meghívták a Romániai Unitárius és Csehszlovák Egyház képviselőivel együtt és hogy viszonylag szerény létszámunk ellenére is, a Világszövetség központja hágai titkárságának ajánlatára, két szavazati joggal kongresszusi tagságot is nyert a Magyarországi Unitárius Egyházkör. Hisszük, hogy ebben a nagyjelentőségű munkában termékenyítőleg tudunk majd résztvenni.

Az unitáriusok viszonya az anabaptistákhoz a XVI-ik században

(A februári számban megjelent cikk folytatása)

A lengyelekre térve, nálunk mindjárt kezdetben az antitrinitarizmus felléptekor megjelennek vele egyúttal az anabaptista tanok is. Az első, aki Lengyelországban a antitrinitarista-anabaptista tanokat hirdetni kezdi *Gonesius Péter* volt 1555-ben, tehát egy évtizeddel is előbb, mintahogy azok Erdélyben megvitatásra kerültek. *Gonesius* a páduai egyetemen *Gribaldi* tanítványa volt, onnan visszatérve hazájába Morvaországon jött keresztül s ott megismerkedett az anabaptista tanokkal. Az 1556-i *secyruini*, majd az 1558-i *bresti* protestáns zsinaton elveti a niceai *athanasiusi* hitformát s csak az apostoli *credot* fogadja el. Ugyanekkor fakarddal oldalán jelenik meg, ezzel jelezni akarta, hogy az austerlitz-i testvérek híve, akik ezt a jelvényt viselték, mint béke-barát áruk szimbólumát. Lassanként híveket szerez e tanoknak a nevesebb lengyel papok közül, így pl. *Czewowicz*-ot, *Paoli Gergelyt*, úgy hogy a *wengrowi* 1565-i zsinaton megjelent 47 pap többsége *Paoli* vezetése alatt a gyermekkeresztelés ellen foglalt állást.

Paoli 1566 tavaszán *Krakkóban* gyülekezete tagjainak egy részével a *Visztula* folyóban nyilvánosan végrehajtotta az újrakeresztelést. De ugyanúgy hitet tett az antitrinitarizmus mellett, mikor a következő évben *Dávid Ferenc*cel együtt adják ki *Gyulafehérvárott* a *De falsa et vera unius dei Patris — cognitione* c. művet. Szerzőkül a lengyel és erdélyi egyházak egyetértő papjai vannak megnevezve (*ecclesiae consentientes*). Megfigyelhetjük, hogy nem nevezik magukat unitárius egyháznak, hanem egyszerűen egyetértő egyházaknak. Nem lehet itt feladatunk annak tárgyalása, hogy a munka egyes fejezeteit ki írta. Annyit azonban ma már meg lehet egész bizonyossággal állapítani, hogy *Dávid Ferenc* mellett *Erasmus*, *Blandrata*, *Socinus* és *Paoli Gergely* irataiból állnak az egyes fejezetek. *Jakab Elek* kételkedett abban, hogy *Paolinak* jelent volna meg a könyvben tanulmánya. De *Kot Stanislaw*, volt *krakkói* professzor megtalálta *Paolinak* a *De falsa*-ban megjelent, „*De discrimine legis et Evangelii*” című tanulmányának 1568-ban *Krakkóban* lengyel nyelven megjelent fordítását: *Rodzial Starego Testamenti od Nowego* címmel. Tehát kétségtelen, hogy *Paoli* írta ezt a fejezetet, amit a következő évben lengyelül kiadott. *Dávid Ferenc* és *Paoli Gergely* ez időben — 1567—68 — az antitrinitarista tanokban egyetértének. Hogy az anabaptista nézetekből mennyit fogad el *Dávid Ferenc*, azt később fogom tárgyalni.

*Paoli Gergely*ről meg kell állapítani, hogy majdnem teljesen elfogadta a morva anabaptisták tanait. 1567-ben *Paoli* több paptársával ellátogat a morva testvérekhez s a velük való uniót felajánlja. A morva anabaptisták azonban szentháromság hívők voltak nem akartak szentháromság-tagadókkal egyesülni s így *Paoli* ajánlatát visszautasítják. Ez a visszautasítás azonban *Paolit* nem gátolja meg abban, hogy ami neki Morvaországban megtetszett, ne utánozza. Olyan munkaközösséget akar híveiből létrehozni, amilyen *Austerlitzben* volt. E célból egy új várost alapított 1568—69-ben. Egy erdőben, amely *Pincowtól* 6 mérföldre feküdt s amelyet egy *Sieniensi* nevű lengyel főúr bocsátott rendelkezésükre, új várost alapított: *Rakowot*. Itt a közös kézimunkát, s a vagyonközösséget akarta bevezetni. Sokan követték ide csakugyan *Paolit* hívei közül, a város hamarosan felépült, azonban a vagyonközösség csak rövid ideig tartotta magát *Rakowban*. Anál híresebb lett az ugyanitt alapított főiskola, ahová egész Lengyelországból özönlött a tanuló ifjúság. Nyomdát is alapítottak, hogy tanaikat is terjeszthessék. Egy országos egyháznak, mint a lengyel unitárius egyház szüksége volt erre, nem úgy mint a világtól elzárkozó morva egyháznak. *Rakowot* később „szarmata Athén”-nek nevezték.

Kelemen Lajos emlékkönyv

Beszámoltunk már arról, hogy *Kelemen Lajos* a kiváló történettudós életének 80-ik évfordulójáról benyújtott ünnepség keretében emlékezett meg Románia tudós társadalma. Az ünnepi táborához csatlakozott a Romániai Unitárius Egyház is, amelynek egyik teológiai felügyelői gondnoki tisztét a kiváló tudós tölti be. — A nevezetes alkalmából a kolozsvári Bolyai Tudomány-Egyetem kiadványai sorozatában a bukaresti Tudományos Könyvkiadó kiadásában 700 oldalas „*Kelemen Lajos emlékkönyv*” jelent meg.

A könyvet, amely külső kiállításban is a nyomdaipar díszére válik, számos értékes — különösen a diplomépisztet művészi szépségeit tükröző — illusztráció díszíti és első lapján *Kelemen Lajos* jól sikerült arckép-másolatát közli. Az Emlékkönyvből a Magyar Népköztársaság és a Román Népköztársaság közös könyvkiadási egyezményének keretében Népköztársaságunk számára 300 pl. készült és került hazai könyv-árusi forgalomba.

Az Emlékkönyv értékes közleményei közül három unitárius vonatkozású írás érdekel bennünket közelebbről. *Benczédi Pálnak* a volt kolozsvári unitárius kollégium könyvtárának kéziratáráról szóló közleménye, továbbá *Szentmártoni Kálmánnak*, *Adatok a torockói iskola (unit.) történetéhez* című tanulmánya, valamint *Csetri Eleknek* *Kelemen Benőről*, egyháznak egykori bőkezű jótévedőjéről, a haladó gazdáról, írt tanulmánya.

Az Emlékkönyv után nagy érdeklődéssel tekintünk az elé az új könyv elé is, amely *Kelemen Lajos* több mint hat évtizedes tudományos munkássága javatermésének egy részét tartalmazza s amely ugyancsak a bukaresti Tudományos Könyvkiadó kiadásában a közeljövőben fog megjelenni.

Kelemen Lajost kimagasló eredményes munkásságáért a román állam a közel-múltban a legmagasabb kitüntetésben részesítette. A kiváló tudós, egyháznak ékességének szívből gratulálunk s a további alkotómunkájához jó erőt és egészséget kívánunk.

(ny. g.)

Névadó ünnepély Kolozsvárott

Lapunk múlt számában beszámoltunk arról, hogy *Brassai Sámuel*ről a XIX. század egyik legnagyobb tudósáról nevezték el Kolozsvárott a 7. számú magyarnyelvű középiskolát (a volt unit. főgimn.) Egyidejűleg a román oktatásügyi minisztérium intézkedése folytán a kolozsvári 5. számú román tannyelvű iskola a *Gheorghe Baritiu* nevet vette fel. *Baritiu* tudvalevőleg a román—magyar testvéri összefogásnak egyik hirdetője és buzgó munkása volt.

Brassai Sámuel is ugyanilyen szellemben írt és működött. A két iskola az Egyetemiek Házában együtt tartotta névadó ünnepélyét.

Az ünnepségen *Brassai* érdemeit *Székely József* a középiskola igazgatója méltatta. A kulturműsort a román—magyar barátság jegyében a két iskola ifjúsága szolgáltatta. Az ünnepély után a *Brassai Sámuel* iskola tanárai és növendékei megkoszorúzták *Brassai* síremlékét, majd megtörtént az iskola főbejáratánál elhelyezett márvány emléktábla leleplezése, ahol *Gál Dénes* tanár mondott beszédet.

Az emlékünnepen résztvett a városi pártszervezet, a Néptanács vezetősége, *dr. Kiss Elek* püspök, a két iskola régi és mostani tanárikara és ifjúsága, a vendégek közül jelen volt a többek között *Szabédi László* és *Létay Lajos* állami díjas költők, *Senkálzsky Endre* érdemes színművész, *Gálffy Zsigmond* és *dr. Bodor András* volt igazgatók, valamint *Brassai Sámuelnek* Kolozsváron élő rokona *P. Szentmártoni Kálmánné*.

(i. n.)

„Jer az Úrnak asztalához”

A gondolatoknak, amelyek bennem újjonganak, amikor egyik legismertebb úrvacsorai énekünk kezdő sorát papírra vetem, adhattam volna ezt a címet is: *A lelkipásztor öröme*. Ugyanis röviden arról akarom tájékoztatni unitárius Atyámfiait, akik itt a mi édes magyar hazánkban élnek s azokat is, akik szent válásunk szülőföldjén: Erdély hegyes-völgyes vidékén, vagy túl a tengereken és innen az Óceánokon élnek, hogy milyen határtalanul boldog örömet szereztek nekünk lelkipásztoroknak hűveink Húsvétkor azzal, hogy az erkölcsiségben és egész emberségben megigazult emberi életnek, a halál felett való diadal-ünnepén soha nem tapasztalt számban állottak körül templomainkban, a dolgozó ember verejtékes munkájának drága gyümölcsével: a megáldott kenyérral és borral megterített asztalt. Most is lelkemben zeng, mint valami tavaszi zsolozsma, a lelkiszámadás valóban megrendítő áhítatában, a megduzzadt gyülekezet magabiztatása, ahogy az orgona drága melódiáját átverte a lelkek rezdülése: „Jer, jer kicsiny sereg, emléket ülni ma. Im megterítve vár, az Úrnak asztala.” És egyetlen falat kenyér feledhetetlen ízén és csupán egy korty bor lelki enyhületén, a könnyörgés pianójába halkul bele a gyülekezet ajkán az ének:

„Oh, szállj mibelénk, elfolyt, elepedt,
Értünk szenvedett, áldott szeretet,
Atyánk emlékezünk; add, hogy példát vegyünk.”

Amikor a húsvéti istentiszteleteinknek ezt a felejtetetlen szépségét, megrázó élményét vissza idézem lelkemben s a papír és a betű engedelmes szolgálatának segítségével neked is elmondom, nem mulaszthatom el megkérdezni: A példát vevők között ott voltál-e te is testvérem? Mert a mi vallásunkban ez a drámai realitás, az Utolsó vacsora emlékeztető jegyeiben való részesedés, olyan alkotó misztérium, lelkünket és egész emberségünket formáló ősi szertartás, amelyet senki sem nélkülözhet közülünk, aki a jézusi emberben látja és tudja a nagy feszültségek levezetését és a rendezetlen világkérdések elrendezését. Az új világ építésében, unitárius ember hivatásához méltóan, csak így tudja vállalni a ráeső részt, ha velünk együtt ott van ő is templomainkban, az Úr-asztala felé zarándokoló embertársaival s lelkében megcsendül az ősi ének:

„Jer, jer kicsiny sereg, vetkőzd le bűnödöt,
Meglásd, oh megszeresd tennen testvéredet.”

És a templomi áhítat csöndjében, amíg a szolgáló lelkész kézzel-kézre adja a kenyeret és a serleget a tövissel glóriázott s a kereszten vergődő emberre való áldott emlékezésben, az Úr-asztala körül elmélyülő lélek előtt kitarul a horizont, leomlik minden korlát s magunkra eszmélve így biztatgatjuk egymást:

„Vesd le, dobod le büszke ember, gőgös önteltségedet,
Jer az Úrnak asztalához, egy testvér vagyunk veled.”

Az igaz emberségnek ezzel a tiszta tudatával, az öröm mondó boldogságával adok hálát Istennek, aki ilyen szép húsvéti ünnepet adott volt nekünk és aki bennünk is diadalra akarja vinni az élet győzelmét a halál felett. A jézusi emberségnek, az úr-asztala körül megtalált szépségét szeretném a betűkbe fogant lélek erjével neked is elküldeni, aki az emlékezők táborától valamiképpen kimaradtál, akárhol is vagy ezen a kincseiben kimeríthetetlenül gazdag földön, s teszem ezt féltő szeretettel.

„Mert méreg a kenyér, ha vérre szomjazol,
S ha bent a baj, bizony nem bort: halált iszol.”

Az üdvösséges élet minden lehetősége bennünk vagyon. Tegyük boldoggá, békességé vele az egész világot.

Pethő István

A füzessgyarmati lelkészi állásba 1958. február hó 9-én helyezte be Kelemen Miklós lelkész apját Pethő István esp. püspöki helynök. Az ünnepélyes alkalomra Egyházkörünknek főgondnokai dr. Gálfalvi István és Ferencz József, valamint R. Filen Imre egyházköri főjegyző és Györffy István közügyigazgató is elkísérték püspöki helynök urat. A templomot szép számmal töltötte meg a boldog gyülekezet. Esp. püspöki helynök úr beszéde után a gyülekezet új lelkipásztorára lépett a szószékre s megkapó beszédben, megindító hatással tett bizonyosságot hiteről és gyülekezet-építő tervéről. Az istentiszteletet követő közgyűlésen egyházköri főjegyző felolvasta püspöki helynök úr megbízó levelét, majd Sári József a gyülekezet előjárósága és presbitériuma nevében köszöntötte az ifjú és nagy szeretettel fogadott lelkészt. Az áhítatos hangulatú és lélekemelő istentisztelet után presbitéri diszülés volt a gyülekezeti teremben, ahol is számos felszólalásban köszöntötték a lelkészt és kívántak áldást működésére. A presbitéri gyűlést, az egyházközség gondnokának Homoki Lajosnak vendégszerető házában, szűkebb körű ebéd követte, amelyet az igazi magyaros vendégszeretet és az egyházat építő emberség szelleme tett ünnepélyessé. Este a gyülekezet asszonyainak és leányainak buzgólkodása eredményeként kitűnően sikerült szeretetvendégség volt a gyülekezeti teremben, ahol ismét tapasztalhattuk a hűvek szeretetének és áldozatkészségének számos jelét.

A füzessgyarmati ünnepségre a Főtisztelendő asszony is elkísérte püspöki helynök urat, akit a hűvek és különösen a gyülekezet asszonyai rendkívül meleg szeretettel fogadtak és istentisztelet után a templom kapujában, majd a presbitéri diszülésen örv. Kincses Lászlóné nagytiszteletű asszony szívből fakadó, meleg szavaival köszöntötte.

A füzessgyarmati egyházközség megtalálta hivatott és kitűnő tehetségű pásztorát, így Egyházkörünk azzal a reménységgel tekint most már a füzessgyarmati gyülekezetre, hogy a válság időszaka lezárulván, példamutató újjászületésével fog bizonyosságot tenni unitárius hitünk életerejéről.

Az Esperesi Vizsgálószék a szokásos évi vizsgálatát a Duna-Tisza közti Szórványegyházközségünkben március 7-én és 9-én tartotta meg. 9-én, vasárnap d. u. 6 órakor került sor a közgyűlésre, melyet gyülekezeti evangélizáció előzött meg. Ez az evangélizáció és közgyűlés volt a leglényegesebb mozzanata a Vizsgálószék munkájának, mivel ezen találkozott a hűvekkel. Egy ilyen nagy kiterjedésű szórványterületen nem éppen a legegyszerűbb dolgok közé tartozik egy helyen találkozni a gyülekezet többségével. Bencze Márton lelkész 10 helyen tart istentiszteletet ezen a területen, tehát megoszolnak a hűvek. Öröndetes dolog, hogy Budapest XV-ik kerületében — Rákospalotán — a MÁV-telepi templom gyülekezeti termében népes gyülekezet volt együtt Újpestről, Palotáról, Pestújhegyről, Szentmihályról, Sashalomról. A hűvek, akik jelen voltak, templomba járó emberek: az evangélium szellemében törekednek mind egyéni, mind közösségi életükben a békét szolgálni; a jót és az igazat diadalra juttatni; unitárius hitükhöz hűvek maradni. Ilyen lélekkel hallgatták és szívtelték meg Pethő István esp. püspöki helynök atyánkfianak a közgyűlésen elhangzott helyeslő vagy a hiányosságokra rámutató megjegyzéseit, a jövőre építésére vonatkozó útbaigazításait, animáló szavait és R. Filen Imre egyházköri főjegyző böjti evangélizációját, melyben önvizsgálatra buzdított s arra, hogy a jó mellett, amit felismertünk, állhatatosan maradjunk meg. P. Buzogány Lajos és Benkő János gondnokokat a vizsgálószék tisztségükben megerősítette.

„Ne egyezz bele abba, hogy közbenjáró legyen a lelked és Isten közt. Senki sem állhat közelebb Istenhez, mint jómagad.” (Tolsztoj.)

HIREK

Az **Indiai Brahmo Samaj Egyház** (Rabindranath Tagore egyháza) 1938. évi naggyűlésén Kalkuttában az elnök javaslatára úgy határozott, hogy az ülés tagjai egyenként és összességükben a legjobb kívánásaikat és szíves testvéri üdvözlőket küldik a Magyarországi Unitárius Egyház Köri Tanácsának, e Tanács minden tagjának és köszönetüket fejezik ki azért a nagyon értékes munkásságért, amelyet — a magyar unitáriusok — a szabadelvű vallásos gondolkodás terjesztése érdekében kifejtettek.

A Brahmo Samaj Egyház naggyűlésének tagjai úgy érzik — írják tovább — hogy e világon bárhol élő szabadelvű vallásos szervezeteknek az kell legyen a közös törekvése, hogy a háború veszélyét, mely ma már az egész világot fenyegeti, megszüntessék és végül is megteremtssék a békét és a harmóniát az összes nemzetek között.

A magyarországi Unitárius Egyházkör Tanácsa örömmel állapítja meg, hogy az Indiai Brahmo Samaj, ez a lelki magatartásában és hitnevezetében hozzánk oly közel álló Egyház, a békeszolgálat nagy kerésében velünk egy véleményen van.

A **Tiszántúli Református Egyházkerület** újonnan megválasztott püspökét március hó 27-én iktatták be hivatalába, **Dr. Bartha Tibor** teol. professor személyében. A nagyszabású beiktatási ünnepélyen, amely az ősi debreceni nagytemplomban zajlott le, Népköztársaságunk kormányja és valamennyi magyarországi egyház képviselői is megjelentek. A több ezer főnyi gyülekezet zsúfolásig töltötte meg a történelmi nevezetességű templomot. Egyházunk képviselőiben **Pethő István** püspöki helynök, **dr. Gálfalvi István** egyházköri főgondnok és **R. Pálay Imre** egyházköri főjegyző jelentek meg. Egyházkerületünk nevében püspöki helynök úr közölte az új püspököt, aki testvéri csókkal köszöntötte meg az üdvözlést, április hó 7-én kelt melegbánsági levelében pedig köszönetet mondott a külföldiségnek, a beiktatáson való részvételéért. Isten áldását kérjük a testvéri rel. egyház új püspökére, **dr. Bartha Tibor** életére s kívánjuk, hogy felelősségteljes tisztségében jó egészséggel s a léleknek erejével tudjon egy hosszú életen át munkálkodni.

A **honorálatlansági gyűlekezettel**, melynek élére néhány éve **Benczõ Dénes** fiatal lelkipásztor került, virágzó egyházi élet folyik — mondja Nagy Denezné szül. **Miklós Julianna** rákoshegyi hívünk, ki nemrég tért vissza Almásról, ahová édesapjának, a 90 éven túl járó **Miklós András**nak a látogatására érkezett volt. Nagypénteken a dalárda passiót énekelt, húsvét első napján 898-an vettek úrvacsorát; harmadnapján síremléket állított a dalárda néhai **Püllõp Demokos** kántornak, az énekkar megszervezőjének; harmonikumot és templomi kántort is szereztek és rendezték a temetőkerítést. A fiatal lelkipásztor különben éppen újjá napján érkezett vissza gyülekezetébe esküvőjéről s hozta magával Lengyélből fiatal feleséget. Lovas kékötös fogadta őket a falu határában s végig az uton, míg a parókásra értek, a hívek örömdoboz serege vette körül. A templom külsőből először állásig tisztelgetés asszonyt az egyik egyházi vezető be a papnák székébe. A fiatal lelkipásztor nagy szeretettel veszik körül a hívek s példamutató alázatossággal vállalják az egyházközség anyagi terheit — fejezte be kedves beszámolóját Nagy Denezné testvérünk. Mi is szívből köszöntjük a honorálatlansági gyülekezetet, a fiatal lelkeset s életükre Isten gazdag áldását kérjük.

Biblia, énekeskönyv, mindenféle engedélyezett hittankönyv kapható és vásárolható Egyházköri Tanácsunk irodáján, Budapest, IX., Hőgyes E. u. 3. szám alatt.

4 UNITARIUS ÉLET

Kolozsváron az Unitárius Egyház kiadta a Passió-t. Szöveget a rendelkezésre álló régi passiók, valamint a négy evangélium alapján, a központi Ven bizottság megbízásából, **Lőrinczi László** és **dr. Erdő János** állították össze. Zenei részét: az átdolgozott és az énekkarra való alkalmazást (előjáték, bevezető kar, kórus, befejező kar stb.) **Péterffy Gyula** zene tanár végezte. Várjuk, hogy hozzánk is megérkezzen néhány példánya.

Az **énekeskönyv** újranyomását is tervbe vették Kolozsváron s remélhető, hogy 1—2 hónapon belül teljesen elkészül, annál is inkább, mivel a szükséges papírmennyiséget sikerült biztosítani s az engedély is meg van már.

Szentmártoni Kálmán ny. gimn. igazgató életének 80-ik évébe lépett. A kiváló pedagógus, aki nemzedékek sorát oktatta és vezette be a történelmi ismeretek gazdag területére, ma is teljes szellemi frissességben tevékeny, alkotó munkásságot fejt ki. 1936-ban két kötetben megírta **Vári Albert**-nek, a kiváló teológusnak élet-, és jellemrajzát. A múlt évben fejezte be **P. Szentmártoni Bálint**-nak, a jeles népnevelőnek 71 felívre terjedő élet- és jellemrajzát.

A kiváló tanárnak és történettudósnak jó egészséget s további friss munkakedvet kívánunk.

Unitárius vallásos felőrárt közvetít a Petőfi-rádió április 27-én reggel 8.30-tól 9 óráig. Szolgál **Husztai János** pestlőrinci lelkész.

Martin Niemöller a Hessen—Nassau hitvalló evangélikus egyház elnöke, a húsvéti ünnepek előtt hazánkban tartózkodott. Niemöller az utóbbi években többször járt nálunk. Itt volt a Béke Világtanács 1933. júniusi ülésén, majd egyházi vendégként járt itt néhány évvel ezelőtt. Amikor a bonni parlament megszavazta az atomfegyverkezést, Niemöller azonnal állást foglalt a határozat ellen. Budapestre érkezése után a hazai és a külföldi sajtó munkatársaival sajtókonferenciát tartott.

„A béke világmozgalomnak látszólag nincs közvetlen hatása a világpolitikára” — válaszolt egy feltejt kérdésre, többek között Niemöller —, mégis az a véleményem, hogy ez a mozgalom már nagy dolgokat ért el, pl. a koreai fegyverszünettel kapcsolatban. A mi feladatunk ennek a közvéleménynek a kialakítása és ebben a feladatban tudnak az egyházak egymásnak jó segítséget nyújtani.

A sajtófogadáson egyházunk részéről **Pethő István** püspöki helynök és **Ferencz József** főgondnok vettek részt.

Szedőry Tibor, birkett. Készén, kobez és túzlilla kiskereskedő, Budapest, VIII., József u. 8. sz. Telefon: 127—972.

HALOTTAINK

Dr. Májay Dezső volt kolozsvári közjegyző helyes községben; **Barra Sándor** ny. jegyző, **dr. Máthé Emil**, **Püllõp György**, **Kiss M. Tamásné**, **Papp Mihály**, **dr. Szathmáry Jánosné**, **Pap Ibolya** és **Kisbalázs Károly** Budapestben; **Benczédi Irén** Kolozsváron, alhangáltak. Áldás emlékükre.

UNITARIUS ÉLET

Lapfőlapjénos a Magyarországi Unitárius Egyházköri Tanácsunk kiadásában s kiadó: **Pethő István**.

Evi előfizetési díja 12 forint.

Budapest, IX., Hőgyes E. u. 3. szám alatt.

Józan György
Budapest
XII. Németvölgyi
u. 95.